

การศึกษาสถานะของการพัฒนาสู่ตำบลสุขภาวะ :

กรณีตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ดร.อมาลี อัมพันศิริรัตน์

กัญฉสิริ จันทร์เจริญ

เมธา มุทธประวิทย์

10034234

ห้องสมุด วพบ.สุรินทร์

ชื่อเรื่อง การศึกษาสถานะของการพัฒนาสู่ตำบลสุขภาวะ: กรณีตำบลชะแล อำเภอลำลูกขัน จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัย อมาวสี อัมพันศิริรัตน์ กัญญ์สิริ จันทร์เจริญ และเมธา บุญยประวิตร

บทคัดย่อ

ภูมิหลัง ตำบลเป็นหน่วยย่อยที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน สู่ตำบลสุขภาวะ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาชุมชนเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (Rapid Ethnographic Community Assessment Process (RECAP) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานะของการพัฒนาสู่ตำบลสุขภาวะ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ 1) ผู้นำองค์กรหลัก 2) ผู้นำองค์กรชุมชน 3) ผู้ปฏิบัติ และ 4) ผู้ได้รับผลกระทบ เครื่องมือที่ใช้คือ ชุดข้อมูลศึกษาชุมชนที่พัฒนาโดย ชนิษฐา นันทบุตร และคณะ (2552) การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ขั้นตอนตรวจสอบข้อมูล ใช้เทคนิคการตรวจสอบสามเส้า และการสอบทานข้อมูล 2) ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) วิวัฒนาการของการพัฒนาตำบล มี 3 ระยะ คือ 1.1) กระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น 1.2) องค์การบริหารส่วนตำบลขยายบทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 1.3) พัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพสู่การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2) ทิศทางสังคมที่แสดงถึงศักยภาพของชุมชน ได้แก่ 2.1) คนสำคัญ ผู้นำ คนเก่ง อาสาสมัคร 2.2) กลุ่ม/เครือข่าย ที่รวมตัวกันทำกิจกรรมต่าง ๆ 2.3) แหล่งเรียนรู้ 2.4) หน่วยงานที่สนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน 2.5) ทุนเงิน ได้แก่ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน 2.6) ทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการพัฒนา ศักยภาพทุนทางสังคมสะท้อนให้เห็นระบบย่อยต่างๆ ของตำบล ประกอบด้วยระบบการดูแลสุขภาพชุมชน เช่น ระบบการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน ระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และระบบสนับสนุน เช่น ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม 3) ศักยภาพของตำบลที่ใช้ในการจัดการปัญหา ประกอบด้วย 3.1) องค์กรจัดการ (ทุนทางสังคมที่เป็นบุคคล กลุ่ม) 3.2) กลไกการจัดการ (เงิน กองทุน) 3.3) เวทีการสื่อสาร 4) องค์กรหลักในตำบลที่ร่วมกันพัฒนาระบบต่าง ๆ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และภาคประชาชน 5) เป้าหมายของกระบวนการพัฒนา คือสุขภาพของประชาชนดีขึ้น เกิดผู้นำใหม่ เกิดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

สรุปผล การทำงานที่เชื่อมประสานกันระหว่างกลุ่ม เครือข่ายทางสังคม และองค์กรต่างๆ เป็นสิ่งสำคัญในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ข้อเสนอแนะ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาสู่ตำบลสุขภาวะคือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการออกแบบและนำไปใช้ในการทำงาน

The Development Through Healthy Community: Chalae Community, Singhanakorn District, Songkhla province

Abstract

Backgrounds: Through healthy community, community is an important unit for system development. **The purpose** of this qualitative study was to describe the status of healthy community development. **Methods:** Rapid Ethnographic Community Assessment Process (RECAP), a method using in-depth interviews and focus group discussion, was done with a head of local administrative organization, head of village, groups of leaders, various volunteer groups and key personnels. The instruments of community study were developed by Khanitta Nuntaboot, et al (2007). Triangulation and content analysis were used to analyze data.

Results: The community development consisted of three stages: 1) the decentralization to local administrative organization, 2) the expanded role of local administrative organization to develop quality of life, and 3) the development of healthy public policy to develop learning centers. Social capitals in community were 1) key persons, leaders, volunteers, 2) groups, networks, 3) learning centers, 4) internal and external community organizations, 5) community funds, and 6) natural resources. The interactive social capitals in community health system consisting not only the community health care system (such as basic health care system and aging care system) but also the supportive system (environmental management system and conservative art and cultural system). Problem solving using by community included the followings: 1) organizational management, 2) mechanical management (budget, community funds), and 3) communicative floors. Four key partnerships were found to be effect on community system development such as local administrative organization, local agency, government organizations, and population sector.

Conclusion: Using administrative framework to link social groups and networks, agencies and organizations as a focal point for local administrative organization promotes quality of life for community members. **Recommendations:** Healthy community can be successfully designed and implemented only if it is embedded in work and services for all stakeholders.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
1. การพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน	5
2. การพัฒนาสู่ตำบลสุขภาวะ (ชุมชนเข้มแข็ง)	9
3. ทูทางสังคมที่แสดงถึงศักยภาพของตำบล	13
4. การมีส่วนร่วมของชุมชน	16
5. การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Approach)	19
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	27
1. รูปแบบการวิจัย	27
2. กระบวนการศึกษาและวิธีการศึกษา	27
3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	30
4. การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือได้	30
5. จริยธรรมการวิจัย	31
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	32
1. วิวัฒนาการของการพัฒนาตำบล จุดนำสู่การพัฒนา	32
2. สถานะศักยภาพและปัญหาของตำบลทะเล	35
3. การพัฒนาศักยภาพตำบลและการนำใช้ศักยภาพของตำบลในการจัดการปัญหา	38
4. องค์กรหลักในตำบลที่ร่วมพัฒนาระบบต่างๆ และบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน	43
5. เป้าหมายของการพัฒนา	44
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	77
1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	77
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	78
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	84
ภาคผนวก ก. แนวทางการศึกษาข้อมูล 4 ชุดหลัก	85
ภาคผนวก ข. แบบฟอร์มการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล ประวัติผู้วิจัย	92
	93